

We zijn open

Vlaanderen Herleeft

AANBEVELINGEN VOOR
MAATSCHAPPELIJKE RELANCE
NAAR AANLEIDING VAN COVID-19

Maatschappelijk Relancecomité

14 juli 2020

Maatschappelijk Relancecomité eind mei 2020 opgericht door de Vlaamse Regering

Opdracht: aanbevelingen formuleren met 3 doelen:

- ▶ schade aan ons maatschappelijk weefsel ten gevolge van de coronacrisis zo veel mogelijk herstellen
- ▶ schade inperken bij een eventuele tweede golf
- ▶ maatschappelijk weefsel versterken voor de lange termijn

Experten

1. Lieven Annemans (voorzitter), expert gezondheids- en welzijnseconomie (UGent en VUB)
2. Pieter Ballon, expert interneteconomie en slimme steden (VUB en imec)
3. Sabine Bourgeois, expert integrale jeugdhulp (Oranjehuis)
4. Wouter Duyck, expert onderwijs en opleidingsvoorzitter psychologie (UGent)
5. Elke Hermans, expert mobiliteit en toerisme (UHasselt)
6. Ive Marx, expert sociaal-economisch beleid (Universiteit Antwerpen)
7. Alexandra Smarandescu, expert kind- en jongerenperspectief (Vlaamse Jeugdraad)
8. Liesbet Stevens, expert familiale en seksuologische wetenschappen en strafrecht (KULeuven)
9. Inge Vervotte, expert gezondheidszorg en welzijn (Emmaüs groep)

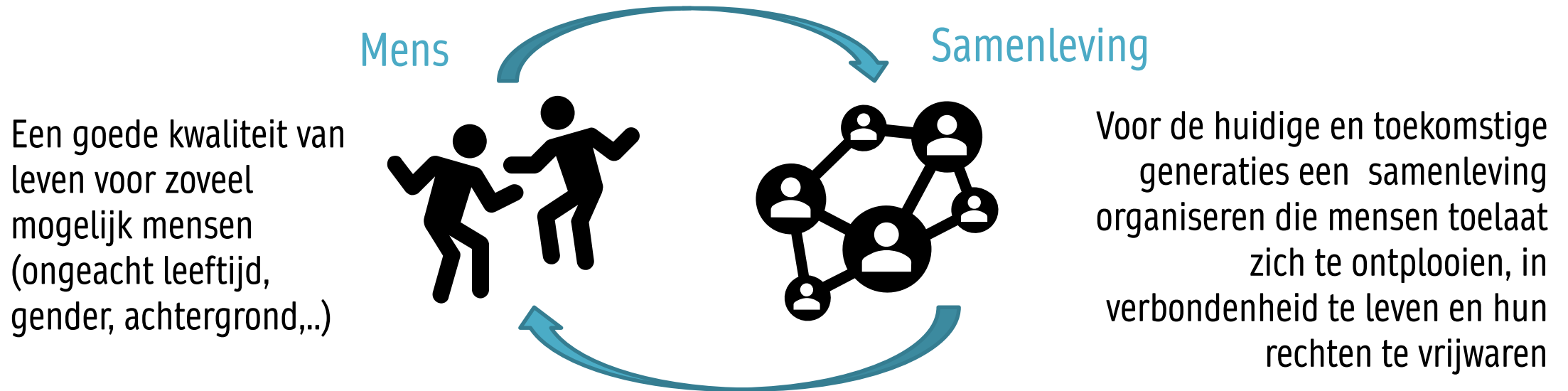
Gevolgte werkwijze

- ▶ 7 fysieke bijeenkomsten in de periode 25 mei – 12 juli, ad hoc overleg en ‘huiswerk’
- ▶ Inhoudelijke en logistieke ondersteuning: IDEA Consult (coördinatie: Ella Desmedt, Bart Van Herck)
- ▶ 9 vertegenwoordigers van de leden van de Vlaamse Regering als klankbord
- ▶ 3 x afstemming met het economisch relancecomité
- ▶ Opbouw rapport
 1. Synthese
 2. Inleiding
 3. Algemene visie op mens en samenleving
 4. Gevolgen van de crisis (negatieve & positieve impact)
 5. Aanbevelingen

Visie op mens en samenleving

- ▶ Adviezen ingebed in een visie op mens en samenleving, gevoed vanuit verschillende invalshoeken (psychologie, sociologie, geluksonderzoek,...)

Impact van de crisis...

10.000
overlijdens

27%
van de gezinnen
lijdt >10%
inkomensverlies

68%
minder
verkeer

40%
kon thuis
werken

81%
uitgestelde
ziekenhuiszorg
(chronische zorg)

25%
meer oproepen
tele-onthaal

57%
vaker in de
natuur

X2
kijkcijfers
nieuws

x2
toename
van angst

27%
meer interventies
door de CLB's voor
problemen thuis

58%
van de niet-sporters
sport meer

Aanbevelingen

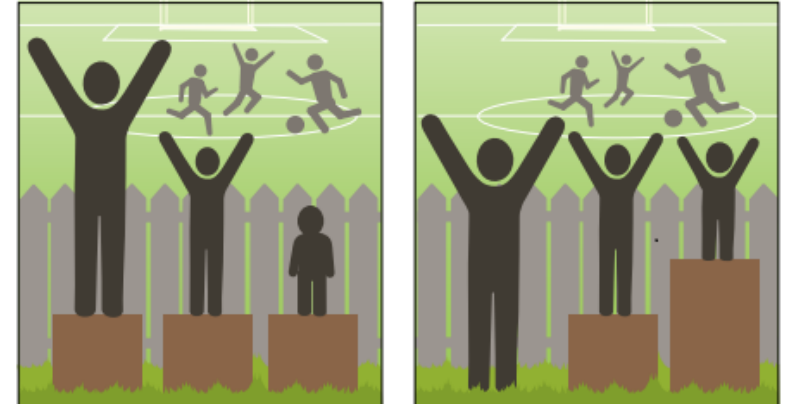
Beleidsaanbevelingen: 2 x 5 thema's

Type aanbevelingen	Domeinen	Tijdvakken		
		Herstel	Verbetering	Nieuwe golf
Aanbevelingen binnen specifieke maatschappelijke sectoren	Zorg en welzijn	19 hoofd-aanbevelingen	11 hoofd-aanbevelingen	5 hoofd-aanbevelingen
	Onderwijs en een leven lang leren			
	Arbeidsmarkt en sociaal beleid			
	Cultuur, recreatie en toerisme			
	Omgeving en mobiliteit			
Overkoepelende aanbevelingen	Digitalisering als facilitator	19 hoofd-aanbevelingen	11 hoofd-aanbevelingen	5 hoofd-aanbevelingen
	Een innoverende overheid			
	Communicatie			
	Inclusief denken			
	Sterk onderbouwd beleid			

Aanbevelingen: herstellen en verbeteren

- **Herstel** → verhogen van de levenskwaliteit van *alle* burgers (in het bijzonder kwetsbare groepen)
 - Bouwen op de **positieve** evoluties
 - Vertrekken vanuit de **lokale** gemeenschap
 - Acties op maat
- **Verbetering** → remediëren van maatschappelijke knelpunten die meer zichtbaar werden door de crisis
 - Consolideren van het herstel
 - Lange termijn visie (Visie2050)

Transitieprioriteiten

1. Digitalisering als facilitator

- *COVID-19 bracht ongeziene digitale versnelling*
- *Niet iedereen is mee* → focus op e-inclusie
- E-inclusie = toegang tot digitale middelen + de technische en *sociale vaardigheden* om met het digitale te kunnen omgaan

Een greep uit de aanbevelingen

- Een digitaal **inclusiebeleid** voor doelgroepen, georganiseerd op lokaal niveau
- *Elk kind* een laptop of tablet + toegang tot het internet
- Een ambitieus digitaal **innovatie- en implementatieprogramma** voor alle sectoren

2. Een innoverende overheid

- *Tijdens coronacrisis veel veerkracht en ondernemerschap bij burgers en organisaties*
- *Regels even aan de kant → creatieve, solidaire en voluntaristische manieren van werken en samenwerken*
- Deze energie vasthouden!

Een greep uit de aanbevelingen

- Het **lokaal niveau** als eerste bestuursniveau meer verantwoordelijkheid geven
- Een **regelluwe benadering** als hefboom voor ondernemerschap en innovatie (o.m. via schrapsessies om regels af te schaffen)
- **Co-creatie** met de samenleving (inspraak, gedragsbeïnvloeding, proeftuinen,...)

3. Communicatie

- *Duidelijke en transparante informatie en communicatie nodig*
- Meer inspanningen doen om iedereen te bereiken
- Een motiverende communicatie (waakzaamheid en motivatie i.p.v. angst)

Een greep uit de aanbevelingen

- Inzichten uit de **gedragswetenschappen** inzetten om mensen gemotiveerd te houden
- Verder investeren in (sociale) **mediawijsheid** → mensen kritisch doen omgaan met berichtgeving
- Investeren in een **breed samenwerkingsprogramma** met zoveel mogelijk mediapartijen om betrouwbaarheid, diversiteit en vindbaarheid van informatie beter te waarborgen

4. Inclusief denken

- *Meest kwetsbare groepen het sterkst geraakt*
- Het verbeteren van de kwaliteit van leven van kwetsbare groepen moet een prioriteit zijn binnen alle sectoren

Een greep uit de aanbevelingen

- Actief en systematisch **uitreiken** naar mensen met hulpnoden die onder de radar blijven
- Actieve **detectie** van mensen in armoede via buurtwerking en informele zorg
- Benadering van mensen in kwetsbare situaties via **vertrouwenspersonen**

5. Sterk onderbouwd beleid

- *Tal van sectoren gingen actief monitoren. Informatie werd gebruikt om beleidsbeslissingen te nemen*
- Nood aan systematisch gebruik van onderzoeksgegevens, praktijkervaring en burgerbevraging als onderbouw voor beleid

Een greep uit de aanbevelingen

- **Structurele** inbreng van wetenschappelijke expertise in de beleidscyclus
- **Maatschappelijk dashboard** gebaseerd op representatieve en **tijdige** dataverzameling
- Systematisch toepassen van **'spending reviews'** (voorzien in regeerakkoord) om de kosten en baten van maatschappelijk beleid op te volgen

6. Zorg en welzijn

- *Ouderen werden zwaar getroffen, angst en depressies namen toe, zorg- en hulpnoden werden uitgesteld,...*
- *Maar ook:*
 - *toename van telezorg*
 - *betere resultaten door samenwerking en de vrijheidsruimte (regelluwte) en de kracht van buurt- en vrijwilligerswerk*

Een greep uit de aanbevelingen

- **Structureel** opwaarderen van de zorgberoepen
- Betere en efficiënte **samenwerking** tussen gezondheids- en welzijnswerkers faciliteren
- Evolutie van woonzorgcentra naar **woonzorghuizen**
- Meer investeren in het **behouden** van fysieke en geestelijke gezondheid

7. Onderwijs en levenslang leren

- *Digitaal afstandsonderwijs, met belangrijke onderlinge verschillen tussen scholen: niet elk kind werd bereikt*
- COVID-19 maakt het belang van levenslang leren duidelijk: arbeidsmarkt vraagt nieuwe competenties, digitale vaardigheden zijn belangrijk, ...

Een greep uit de aanbevelingen

- **Remediëren** van de leerachterstand via (niet verplichte) zomer-, herfst- en winterscholen
- Meer scholen met het statuut '**warme school**'
- Lerende levensloopbaan, met een individuele leerrekening (**leerportefeuille**) voor iedereen

8. Arbeidsmarkt en sociaal beleid

- *Technische werkloosheid → jobverlies*
- *Tegelijk grote vraag vanuit toekomstsectoren en knelpuntvacatures*
- Algemene maatregelen om werk aantrekkelijk te maken vervangen door **gerichte** maatregelen
- Aandacht voor het werkbaar maken van werk

Een greep uit de aanbevelingen

- Herbekijken van de jobbonus en de middelen **gerichter** inzetten
- Competentiechecks (**matching** op basis van competenties i.p.v. diploma's)
- Uitbreiden van de werkbaarheidscheque om **kwaliteit van werk** te verbeteren

9. Cultuur, recreatie en toerisme

- Op een veilige manier van vrije tijd genieten, ook als fysieke bijeenkomsten niet mogelijk zijn
- Versterkte samenwerking 'lokaal-bovenlokaal' om de culturele sectoren te begeleiden in transformatie
- Toeristische aantrekkelijkheid verhogen

Een greep uit de aanbevelingen

- Versnelde uitrol van de (digitale) *UiTPAS* en cultuurkrediet voor **kwetsbare groepen**
- Nieuwe **digitale** vormen van cultuur en recreatie bestendigen
- Het introduceren van het label '**vakantiegemeente**' voor dag- en verblijfstoerisme

10. Wonen, omgeving en mobiliteit

- Gezondheid is rechtstreeks gelinkt aan leefomgeving, de inrichting van de ruimte en manier van verplaatsen
- Gezonde gedragsveranderingen vasthouden (actieve en duurzame verplaatsingen, meer bewegen, ...)

Een greep uit de aanbevelingen

- De **15-minutenstad**, met een aanbod van diensten en groen binnen fiets- en wandelbereik
- Ruimte creëren door **ruimte te delen** (meervoudig ruimtegebruik van gebouwen en plekken)
- Verschuiving in de budgetten voor wegeaanleg naar **fietsinfrastructuur**

Wat bij een volgende golf?

- Grondige en gelijktijdige **afweging** van **alle** epidemiologische-, gezondheids- en maatschappelijke argumenten
- Standaard: alle **maatschappelijke diensten open houden**. Via 'MATHS' kan men dit realiseren (Maskers, Afstand respecteren, Testen en traceren, Handhygiëne en Sociale verantwoordelijkheid)
- Ingeval (plaatselijke) sluiting noodzakelijk zou blijken: duidelijke en motiverende **communicatie**, overschakelen op **online diensten** en **uitreiken** naar de mensen

We zijn open

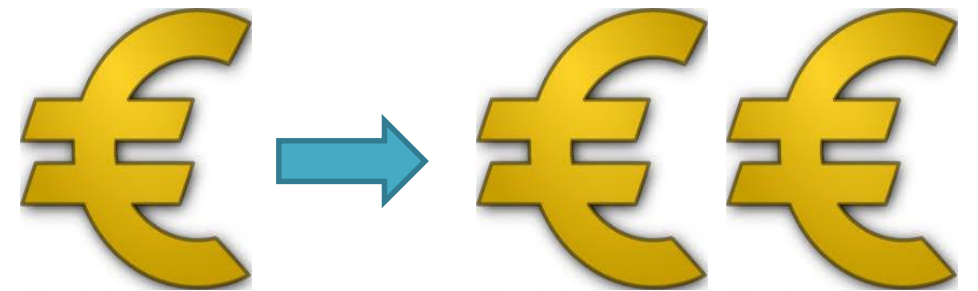
WE

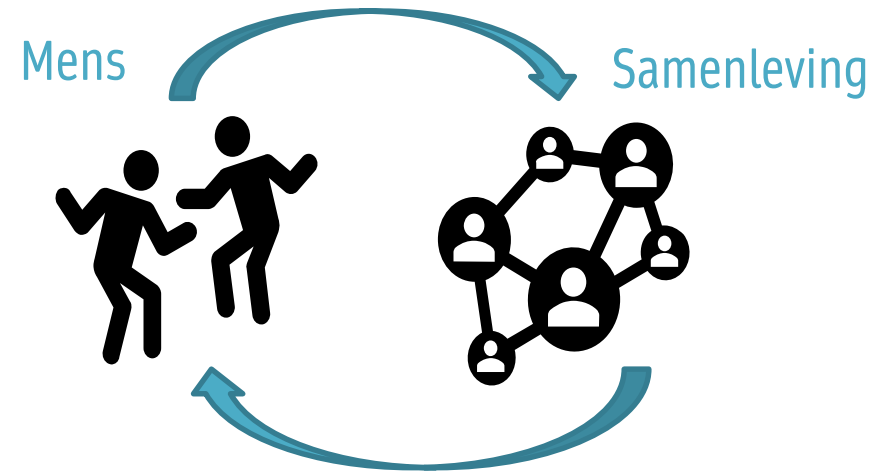
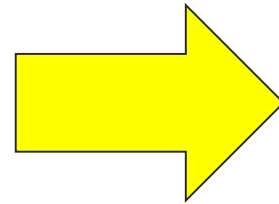
MATHS

Finale bedenkingen

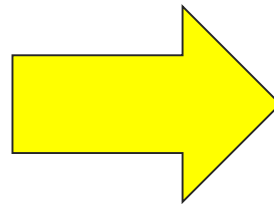
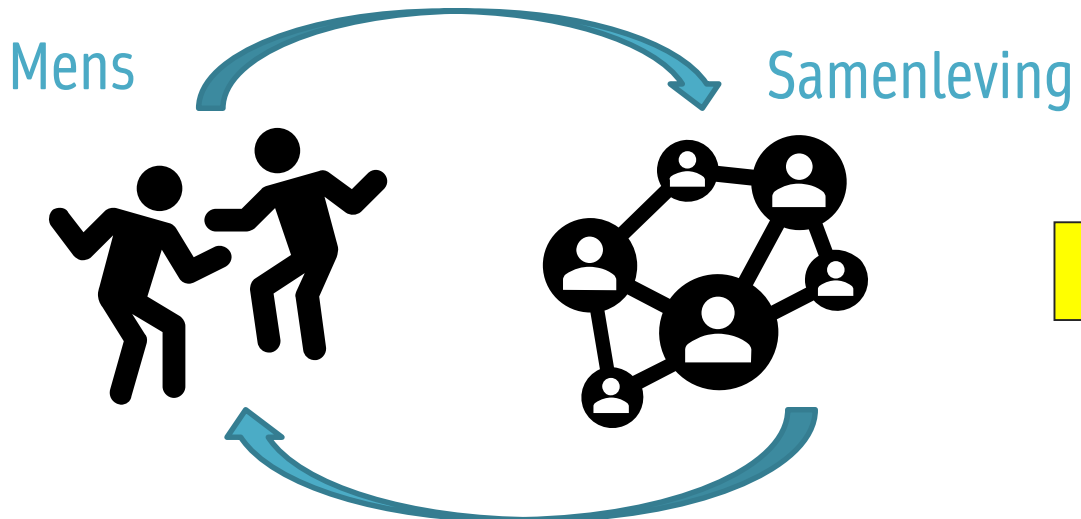
- ‘Vlaanderen open’ als maatschappelijk project:
 - *toegankelijke* diensten
 - open *samenleving* (inclusie)
 - met open armen *uitreiken*
 - open voor *innovatie en creativiteit*,
 - open naar (en samenwerken met) andere sectoren...
- Voor sommige aanbevelingen is geen extra geld nodig, of kan een besparing worden gerealiseerd, andere vragen belangrijke investeringen → opbrengst nagaan

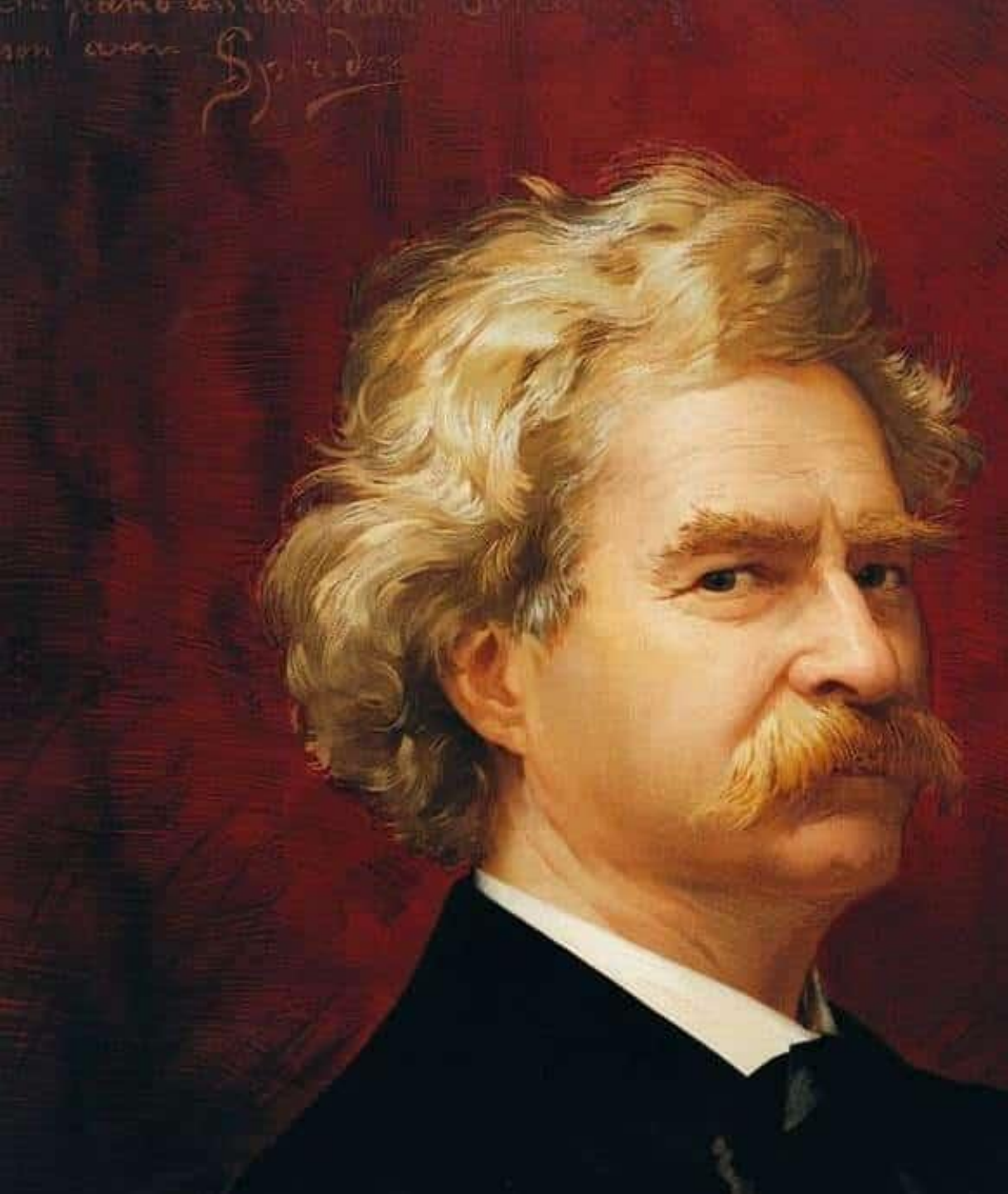

Nog een bedenking: welvaart leidt tot welzijn

Maar: welzijn leidt ook tot welvaart

Ze wisten niet dat het
onmogelijk was, dus
hebben ze het gedaan

Een droom?

Wat als we de daadkracht rond
COVID-19 ook zouden kunnen
etaleren rond andere
samenlevingsproblemen?

We zijn open

Vlaanderen Herleeft

AANBEVELINGEN VOOR
MAATSCHAPPELIJKE RELANCE
NAAR AANLEIDING VAN COVID-19

Maatschappelijk Relancecomité

14 juli 2020